

ETNOGRAFIA – ETNOLÓGIA – SOCIÁLNA A KULTÚRNA ANTROPOLÓGIA

„Etnografia spočíva v pozorovaní a analýze ľudských skupín, skúmaných v ich jedinečnosti a zamýšľa čo najvernejšie rekonštruovať život každej z nich, kým etnológia komparatívne využíva údaje, poskytnuté etnografom...”

Etnografia znamená to isté vo všetkých krajinách a etnológia približne zodpovedá tomu, čo sa v anglosaských krajinách chápe ako sociálna a kultúrna antropológia.“

Claude Lévi-Strauss, Štruktúrna antropológia, 1957

Z HISTÓRIE PROFILOVANIA ODBORU

Adam František Kollár (1718 – 1783), prvý charakterizoval odbor etnológie:

„Etnológia je poznanie národov a ľudu, t. j. štúdium obyvateľstva učencami, ktorí skúmajú počiatky rozličných národov, ich nárečia, mravy a ustanovenia, ba aj vlast' a starobylé sídla, aby o jednotlivých národoch a obyvateľstve svojej doby mohli podať čo najsprávnejšie názory.“

Historiae iurisque publici regni Hungariae amoenitates, 1783

Ján Čaplovič (1780 – 1847),

zakladateľ slovenskej etnografie:

„Etnografia opisuje človeka vo všetkých modifikáciách ľudskej prirodzenosti, ktoré sú podmienené jeho koexistenciou ako národ.“

Ideen zur Disposition einer Ethnographie, nedatovaný rukopis

Andrej Melicherčík (1917 – 1966),

teoretik národopisu (etnografie a folkloristiky):

„Národopis zbiera, popisuje a triedi materiál a etnológia na podklade takto získaného materiálu snaží sa ho teoreticky zvládnuť a skonštruovať určité zákonitosti vývinu a podobne.“

Teória národopisu, 1945

UNIVERZITNÉ VZDELÁVANIE

Národopisný seminár na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského založil v roku 1921 profesor **Karel Chotek**.

Absolventi (1925 – 1944), ktorí stáli pri profesionalizácii odboru: Ján Mjartan, Miroslav Huska, Rudolf Bednárik, Rudolf Žatko, Andrej Melicherčík, František Kalesný, Mária Kolečányi (neskôr Kosová), Soňa Kovačevičová, Andrej Polonec, Ján Geryk

VZNIK NÁRODOPISNÉHO PRACOVISKA V SLOVENSKEJ AKADEMII VIED A UMENÍ

Na IV. konferencii Slovenskej akadémie vied a umení (SAVU) bol 20. decembra 1945 schválený vznik **Národopisného ústavu SAVU**. Činnosť začal **1. februára 1946**.

Prvý riaditeľ: Rudolf Žatko

Predseda ústavu: Piotr G. Bogatyriov

Podpredseda: Andrej Melicherčík

Vedecká pracovníčka: Mária Kolečányi (neskôr Kosová)

1946: hlavné úlohy Národopisného ústavu SAVU

1. Zostaviť bibliografiu prác o slovenskom národopise.
2. Systematicky zbierať a opisovať všetky výtvory slovenskej ľudovej kultúry.
3. Zozbieraný materiál odborne spracúvať a publikovať.
4. Vytvoriť syntézu slovenskej ľudovej kultúry.
5. Pripraviť materiál pre atlas slovenskej ľudovej kultúry.

1949 Národopisný ústav SAVU

Riaditeľ: Ján Mjartan

Predseda ústavu: Andrej Melicherčík

Vedecká pracovníčka: Mária Kosová-Kolečányi

od 1950: Soňa Kovačevičová, Andrej Melicherčík, Božena Barabášová (neskôr Filová), Andrej Polonec

1951 Národopisný ústav zrušený a pričlenený do Historického ústavu SAVU ako jeho Národopisná sekcia.

1952 obnovenie samostatnosti pod názvom Národopisný kabinet SAVU

1953 vznik Slovenskej akadémie vied (SAVU zanikla)

Národopisný kabinet prijatý do SAV

Riaditeľ: Ján Mjartan

Vedeckí pracovníci: Božena Barabášová (neskôr Filová), Viera Brychtová (neskôr Nosáľová), Emília Čajánková (neskôr Horváthová), Soňa Kovačevičová, Jarmila Pátková (neskôr Paličková), Ján Podolák, Rudolf Žatko, od 1954 Soňa Burlasová

1953: hlavné úlohy Národopisného kabinetu SAV

1. Štúdium spôsobu života a kultúry slovenskej dediny za jej prechodu k socializmu.
2. Štúdium spôsobu života a kultúry robotníckej triedy.
3. Prehodnotenie dejín slovenskej etnografie a folkloristiky od štúrovcov počínajúc.

1955 premenovanie kabinetu na Národopisný ústav SAV

1955 – 1960 do ústavu nastúpili: Ľubica Droppová, Viera Gašparíková, Miroslav Húska, Ester Plicková, Viera Urbancová

1957 obnovená východoslovenská pobočka NÚ SAV: Michal Markuš, Štefan Apáthy

Ústav etnológie
Slovenskej akadémie vied

70 rokov Ústavu etnológie SAV

NÁRODOPISNÝ ÚSTAV SAV ZA RIADITEĽKY BOŽENY FILOVEJ (1958 – 1989)

Božena Filová sformulovala hlavné úlohy pracoviska (1960):

1. Výskum tradičnej ľudovej kultúry.
2. Sledovanie zmien a zisťovanie nových životných javov, vzniknutých odlišným postavením ľudu v súčasnosti.

V 60. rokoch 20. storočia pribudlo 12 vedeckých pracovníkov v nasledovnom poradí:

Adam Pranda, Svetozár Švehlák, Ema Kahounová (neskôr Drábiková), Milan Leščák, Viera Valentová, Ján Botík, Oľga Danglová, Zora Rusnáková (rod. Apáthyová), Zora Vanovičová, Pavol Stano, vrátili sa Soňa Kovačevičová (1968) a Mária Kosová (1969)

Rozm. a dejiny
in. etnograf. a ľudsk. zberu.

V 70. rokoch 20. storočia pribudlo 11 vedeckých pracovníkov (v poradí):

Peter Slavkovský, Ľudovít Neufeld (odišiel 1974), Viera Feglová, Rastislava Stoličná, Eleonora Klepáčová, Gabriela Lunterová, Daniel Luther, Eva Krekovičová, Peter Salner, Ľubica Falťanová, Zuzana Profantová a Dušan Ratica

Zbierka ľudových
národných zbraní.

V 80. rokoch 20. storočia pribudlo 14 vedeckých pracovníkov (v poradí):

Mojmír Benža, Hana Hlôšková, Tatiana Štibrányiová, Juraj Podoba, Zuzana Beňušková, Margita Méryová, Arne Mann, Gabriela Kiliánová, Ľubica Chorváthová, Viera Kafavská, Katarína Popelková, Monika Vrzgulová, Juraj Zajonc a Michal Kaľavský

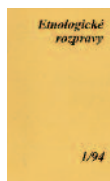
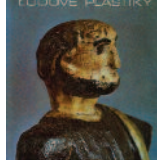
Ľudské
vzťahy v slovenskej
rodinnej kultúre.

V 60. – 80. rokoch 20. storočia ústav opustilo 10 vedeckých pracovníkov:

Ján Podolák, Ľubica Droppová, Emília Horváthová, Adam Pranda, Mária Kosová, Viera Urbancová, Viera Valentová, Viera Nosáľová, Soňa Burlasová a Ester Plicková

ĽUDOVÉ PRAŠKY

Ústav etnológie
Slovenskej akadémie vied

70 rokov Ústavu etnológie SAV

ÚSTAV PO ROKU 1989

Riaditelia ústavu:

Milan Leščák (1989 – 1992) • Dušan Ratica (1993 – 2000) • Gabriela Kiliánová (2000 – 2012) • Tatiana Podolinská (od 2012)

Ústav na začiatku roka 2016 tvorili:

vedeckí pracovníci: Vladimír Bahna, Zuzana Beňušková, Alexandra Bitušíková, Oľga Danglová, Miroslava Hlinčíková, Tomáš Hrustič, Gabriela Kiliánová, Eva Krekovičová, Daniel Luther, Soňa G. Lutherová, Arne Mann, Zuzana Panczová, Tatiana Podolinská, Katarína Popelková, Peter Salner, Rastislava Stoličná, Ľubica Voľanská, Monika Vrzgulová, Juraj Zajonc

odborní pracovníci: Andrea Kalivodová, Ingrid Kostovská, Vladimír Potančok, Dušan Ratica

sekretariát: Magdaléna Slavkovská, Katarína Paduchová, Edita Vrátna.

VÝSKUMNÁ ORIENTÁCIA (1990 – 2016)

Etnologická reflexia transformačných procesov na Slovensku po roku 1989.

Dopad modernizačných procesov na každodennú kultúru vidieka a mesta.

Dynamika etnických procesov v 20. – 21. storočí.

Výskum kolektívnych identít, pamäti a menšinovej problematiky.

Sociokultúrne aspekty ekonomickej a politickej transformácie.

Analýza úlohy a prínosu kultúrneho dedičstva v kontexte Európy (rozširovanie pramennej bázy).

Kultivovanie vzťahu k regionálnym, národným a európskym hodnotám.

Teória, metodológia a dejiny vednej disciplíny.

ÚSTAV ETNOLÓGIE V MEDZINÁRODNÝCH MULTILATERÁLNYCH PROJEKTOCH EÚ

Frame Program 5 and 6 EU, Marie Curie Training Program: *European Doctorate in Social History of Europe and Mediterranean.* Coordinator: Università Ca' Foscari, Venezia, Italy, 2002 – 2009, za ÚEt SAV Gabriela Kiliánová

Frame Program 5 EU, Key Action City of Tomorrow and Cultural Heritage: *Mobilising Reurbanisation on Condition of Demographic Change (ReUrban Mobil).* Coordinator in Slovakia: Academia Istitopolitana Nova, 2002 – 2005, za ÚEt SAV Tatiana Podolinská

Frame Program 6 EU Network of Excellence: *Sustainable Development in a Diverse World (SUS.DIV).* Coordinator: FEEM, Milano, Italy, 2005 – 2011, vedúca riešiteľského tímu v SR Alexandra Bitušíková (UMB Banská Bystrica), za ÚEt SAV Daniel Luther

Frame Program 6 EU, Citizens and Governance in a Knowledge-Based Society: *Religion and Values: Central and Eastern European Research Network (REVACERN).* Coordinator: Department of Religious Studies, University of Szeged, Hungary, 2006 – 2009, za ÚEt SAV Tatiana Podolinská, Tomáš Hrustič

Projekt European Regional Development Fund, Central Europe: *Preservation and Enhancement of Folk Culture Heritage in Central Europe (ETNOFOLK).* Coordinator: The Institute of Ethnology of the Czech Academy of Sciences, Prag, za ÚEt SAV Dušan Ratica, Daniel Luther, Ľubica Voľanská, Magdaléna Slavkovská

TRADIČNÁ KULTÚRA – JADRO ĽUDOVEJ KULTÚRY

Výskumy tradičnej kultúry mali v meniacej sa spoločnosti charakter záchranných výskumov s cieľom zaznamenať a analytickým spôsobom opísať kultúrne dedičstvo etnických spoločenstiev Slovenska.

Vedecké syntézy o ľudovej kultúre Slovenska

„Slováci“ v stati „Čechi i Slováci“ v encyklopédii „Narody mira“ (Moskva 1964).
Slovenská ľudová kultúra v publikácii Československá vlastivěda (Praha 1968).

Premio Internazionale di Studi Etnoantropologici G. Pitre-S. Marino

Die slowakische Volkskultur: Die materielle und geistige Kultur

Vedecké redaktorky: Emília Horváthová a Viera Urbancová, Vydavateľstvo SAV 1972.

Slovensko 3, Ľud – II. časť Ľudová kultúra

Božena Filová a kolektív, Vydavateľstvo Obzor 1975.

Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska 1-2

Premio Internazionale di Studi Etnoantropologici G. Pitre-S. Marino

Vedúci redakčného kolektívu: Ján Botík – Peter Slavkovský, Vydavateľstvo VEDA 1995.

Tradičná ľudová kultúra Slovenska slovom a obrazom : elektronická encyklopédia

Hlavná redaktorka: Gabriela Kiliánová, vedúci projektu: Vladimír Kyseľ, Koordinačné centrum tradičnej ľudovej kultúry, SLUK 2011

Online: www.ludovakultura.sk

Slovakia. European Contexts of the Folk Culture, 1997

Slovensko. Európske kontexty ľudovej kultúry, 2000

Editorka: Rastislava Stoličná, Vydavateľstvo VEDA

Kolektívne monografie

Banická dedina Žakarovce

Vedecký redaktor : Ján Mjartan, Vydavateľstvo SAV 1956

Horehronie I. Kultúra a spôsob života ľudu. Ľudové zamestnania

Vedecký redaktor: Ján Podolák, Vydavateľstvo SAV 1969

Horehronie II.

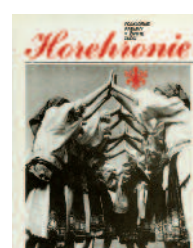
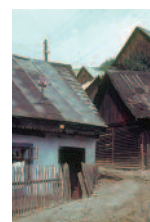
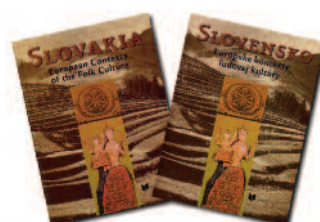
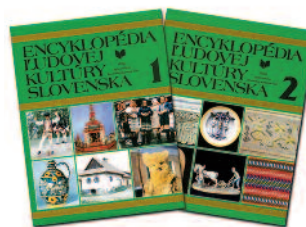
Vedecký redaktor: Ján Mjartan, Vydavateľstvo VEDA 1974

Horehronie III. Folklorne prejavy v živote ľudu

Vedecký redaktor: Milan Leščák, editorka / Editor: Viera Gašparíková, Vydavateľstvo VEDA 1988

Hont. Tradície ľudovej kultúry

Zostavovateľ: Ján Botík, Vydavateľstvo Osveta 1989

ĽUDOVÁ KULTÚRA A KARTOGRAFICKÁ METÓDA

Priestorová analýza kultúrnych javov. Slovensko sa touto veľkou úlohou zapojilo do činnosti Medzinárodnej komisie pre Etnologický atlas Európy, ktorá bola založená v roku 1966.

Etnografický atlas Slovenska

Výskum 170 tém v 250 obciach rovnomerne rozložených po celom území Slovenska. Vedecká redaktorka : Soňa Kovačevičová, Vydavateľstvo VEDA 1990, 535 máp. Vedúci tematických skupín: Mojmir Benža, Oľga Danglová, Ema Drábiková, Viera Feglová, Soňa Kovačevičová, Ján Podolák, Ján Pravda, Zora Apáthyová-Rusnáková, Peter Slavkovský, Rastislava Stoličná
Národná cena Slovenskej republiky, 1991

Atlasy Slovákov v južnej a východnej Európe

Základný autorský kolektív: Mojmir Benža, Peter Slavkovský, Rastislava Stoličná

Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Maďarsku

Hlavná redaktorka: Anna Divičanová

Zodpovední redaktori: Mojmir Benža a Ondrej Krupa

Békéšska Čaba : Slovenský výskumný ústav 1996

Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Rumunsku

Vedecký redaktor: Mojmir Benža, zodpovedný redaktor: Ondrej Štefanko

Nadlak : Vydavateľstvo Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku 1998

Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Juhoslávii

Vedecký redaktor: Mojmir Benža, zodpovedný redaktor: Rastislav Surový

Báčsky Petrovec : Matica slovenská v Juhoslávii 2002

Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Chorvátsku

Zostavil: Mojmir Benža, zodpovedný redaktor: Andrej Kuric

Našice : Zväz Slovákov v Chorvátsku : Dom zahraničných Slovákov 2005

Atlas tradičnej kultúry slovenských menšín v strednej a južnej Európe

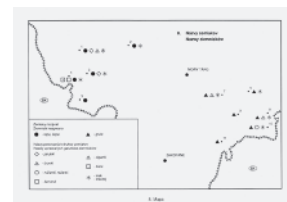
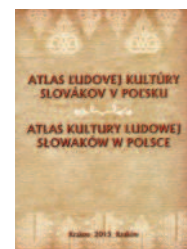
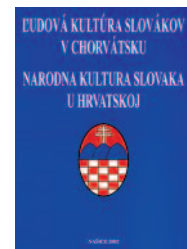
Autori: Mojmir Benža, Peter Slavkovský, Rastislava Stoličná

Nadlak : Vydavateľstvo Ivan Krasko 2006

Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Poľsku

Zodpovední redaktori: Mojmir Benža a Ľudomír Molitoris

Krakov : Spolok Slovákov v Poľsku 2015

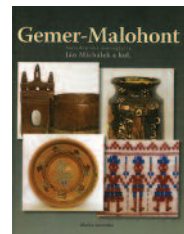
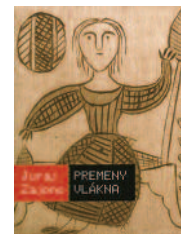
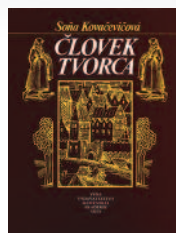
ŠPECIALISTI NA TRADIČNÚ KULTÚRU SLOVENSKA

Hlavnými oblasťami odborného záujmu etnografov v Národopisnom ústave – Ústave etnológie SAV, ktoré boli spracované do monografických publikácií, boli agrárna kultúra, tradičný odev, strava, staviteľstvo a bývanie, výtvarný prejav, sviatky a zvyky, dejiny etnografie.

Monografické publikácie (výber)

- Soňa Kovačevičová. 1955. *Ľudový odev v Hornom Liptove*.
 Jarmila Pátková. 1957. *Ľudový odev v okolí Trnavy*.
 Ester Plicková. 1959. *Pozdišovské hrnčiarstvo*.
 Emília Horváthová. 1964. *Cigáni na Slovensku*.
 Ján Podolák. 1982. *Tradičné ovčiarstvo na Slovensku*.
 Viera Nosáľová. 1983. *Slovenský ľudový odev*.
 Ján Mjartan. 1984. *Ľudové rybárstvo na Slovensku*.
 Viera Urbancová. 1987. *Slovenská etnografia v 19. storočí. Vývoj názorov na slovenský ľud*.
 Soňa Kovačevičová. 1987. *Vkus a kultúra ľudu*.
 Ema Drábiková. 1989. *Človek vo vinici*.
 Viera Feglová. 1991. *Čas radosti, veselosti. Vianoce na Slovensku*.
 Adam Pranda a Elena Prandová. 1994. *Slovenské kraslice*.
 Michal Kaľavský. 1994. *Zámky a kľúče. Čierne remeslo na Slovensku v kontexte európskeho vývoja*.
 Zuzana Beňušková a kolektív. 1998. *Tradičná kultúra regiónov Slovenska*.
 Peter Slavkovský. 2002. *Agrárna kultúra Slovenska. Premeny v čase*.
 Milan Kováč, Attila Kovács a Tatiana Podolinská (eds.). 2005. *Cesty na druhý svet. Smrť a posmrtný život v náboženstvách sveta*.
 Oľga Danglová. 2009. *Výšivka na Slovensku*.
 Juraj Podoba. 2011. *Vývoj staviteľstva a spôsobu bývania v dedinskom prostredí v 20. storočí*.
 Juraj Zajonc. 2012. *Premeny vlákna*.
 Rastislava Stoličná a Katarína Nováková. 2012. *Kulinárna kultúra regiónov Slovenska*.
 Mojmir Benža. 2015. *Tradičný odev Slovenska*.

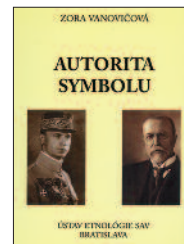
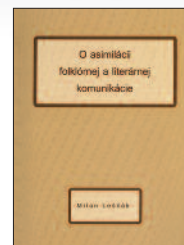
ŠPECIALISTI NA SLOVENSKÝ FOLKLÓR

Hlavnými oblasťami záujmu odborníkov na folklór v Národopisnom ústave – Ústave etnológie SAV, ktoré boli spracované do monografických publikácií, boli ľudová slovesnosť, ľudové piesne, teória a dejiny folkloristiky, folklorizmus.

Monografické publikácie (výber)

- Andrej Melicherčík. 1952. *Jánošíkovská tradícia na Slovensku*.
- Milan Leščák a Svetozár Švehlák (eds.). 1976. *Folklór a scéna*.
- Viera Gašparíková. 1979. *Povesti o zbojníkoch zo slovenských a poľských Tatier*.
- Svetozár Švehlák (ed.). 1980. *Folklór a umenie dneška*.
- Milan Leščák. 1981. *Slovenské ľudové hádanky*.
- Milan Leščák a Oldřich Sirovátko. 1982. *Folklór a folkloristika. O ľudovej slovesnosti*.
- Soňa Burlasová. 1982, 1984. *V šírom poli rokyta. Balady a iné epické piesne, I., II.*
- Zuzana Profantová. 1986. *Dúha vodu pije. Slovenské ľudové pranostiky*.
- Eva Krekovičová. 1989. *O živote folklóru v súčasnosti. Ľudová pieseň*.
- Gabriela Kiliánová a Eva Krekovičová (eds.). 1992. *Folklore, Folklorism and National Identification. The Slovak Cultural Context*.
- Eva Krekovičová. 1992. *Slovenské koledy. Od Štedrého večera do Troch kráľov*.
- Daniel Luther (ed.). 1998. *Masky v ľudovej kultúre*.
- Milan Leščák. 2001. *O asimilácii folklórnej a literárnej komunikácie (folkloristické pohľady)*.
- Eva Krekovičová, Zuzana Panczová, Tatiana Bužeková. 2005. *Folklór a komunikácia v procesoch globalizácie*.
- Zuzana Profantová (ed.). 2007. *Malé dejiny veľkých udalostí III. Naratívna každodennosť v kontexte sociálno-historickej retrospektívy*.
- Tatiana Bužeková. 2007. *Za horama, za vodú... Ľudové rozprávania z obce Závod*.
- Hana Hlášková. 2008. *Individuálna a kolektívna historická pamäť – vybrané folkloristické aspekty*.
- Ľubica Droppová a Eva Krekovičová. 2010. *Počúvajte Panny, aj vy Mládenci... Ľetákové piesne zo slovenských tlačiarň*.
- Zora Vanovičová. 2014. *Autorita symbolu*.

PRAMENE

Vedecké archívy Ústavu etnológie SAV

Vedecké archívy sa začali budovať v roku 1953. Odborní pracovníci dokumentačného oddelenia: Rudolf Žatko, Elena Prandová (rod. Bošková), Ingrid Kostovská Archív textov obsahuje 1486 výskumných správ.

Digitálny archív obsahuje viac ako 125 tisíc digitalizovaných obrazových dokumentov (fotografií, diapozitívov a kresieb) z územia Slovenska a niektorých zahraničných výskumných ciest domácich etnológov.

Pramenné publikácie

Katalóg slovenskej ľudovej prózy I., II. Viera Gašparíková, 1991, 1992.

Folklórne žánre – archívy – katalógy. Hana Hlášková, Eva Krekovičová (eds.), 1991.

Slovenské ľudové rozprávky I. Božena Filová, Viera Gašparíková (eds.), 1993.

Slovenské ľudové rozprávky II., III. Viera Gašparíková (ed.), 2001, 2004.

Pramene k tradičnej duchovnej kultúre Slovenska. Viera Feglová, Milan Leščák (zost.), 1995.

Slovenské svadby. Milan Leščák (zost.), 1996.

Pohrebny kancionál Jozefa Macha. Zora Vanovičová (ed.), 1997.

Katalóg slovenských naratívnych piesní I.-III. Soňa Burlasová, ed. Eva Krekovičová, 1998.

Zabudnuté priadky. K tradičnému spoločenskému životu mládeže na Slovensku. Daniel Luther (zost.), 1999.

Slovenský roľník. Pramene k štúdiu spôsobu života. Peter Slavkovský, 2013.

Naratívne piesne o zbojníkoch. Príspevok k porovnávaciemu štúdiu. Soňa Burlasová, ed. Eva Krekovičová, 2015.

Bibliografie

Národopisná literatúra na Slovensku za roky 1901 – 1959. Pavol Stano, Rudolf Žatko, 1989.

Bibliografia slovenskej etnografie a folkloristiky za roky 1960 – 1969, Milada Kubová, 1971.

Bibliografia slovenskej etnografie a folkloristiky za roky 1970 – 1975, Milada Kubová, 1979.

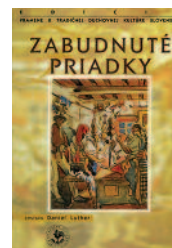
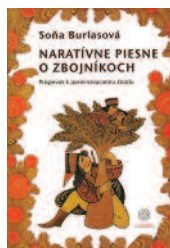
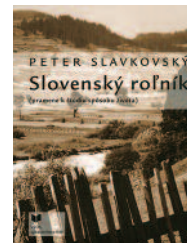
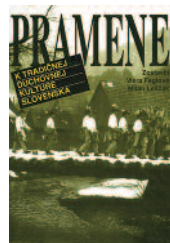
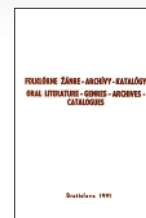
Bibliografia slovenskej etnografie a folkloristiky 1976 – 1980, Milada Kubová, 1984.

Bibliografia slovenskej etnografie a folkloristiky 1981 – 1985, Milada Kubová, 1986.

Bibliografia slovenskej etnografie a folkloristiky 1986 – 1990, Milada Kubová, 1994.

Dokumentačné fondy Národopisného ústavu SAV 1946 – 1977, Elena Prandová, 1982.

Slovenský národopis 1953 – 2002. Bibliografia. Juraj Zajonc, Marianna Mészárosová, Ingrid Kostovská, 2013.

OD SKÚMANIA PREMIEN ĽUDOVEJ KULTÚRY K VÝSKUMU SÚČASNEJ SPOLOČNOSTI

„Súčasnosť“ alebo premeny ľudovej kultúry v súdobej spoločnosti (1949 – 1989)

„Zjednodušený názov výskumnej úlohy „súčasnosť“ bol v 50. rokoch 20. storočia zameraný na výskumy premien spôsobu života a kultúry družstevných dedín, v 60. rokoch na výskumy v rámci úlohy „Vplyv industrializácie na život a kultúru ľudu“, v 70. rokoch boli zastrešené názvom „Ľudová kultúra v podmienkach socialistickej spoločnosti“ a v 80. rokoch „Včleňovanie pokrokových tradícií ľudovej kultúry do systému socialistickej kultúry a do života pracujúcich“.

Monografické publikácie (výber)

Adam Pranda a Milan Leščák (red.). 1977. *Premeny ľudových tradícií v súčasnosti. 1. Československo.*

Adam Pranda (red.). 1979. *Premeny ľudových tradícií v súčasnosti. 2. Socialistické krajiny.*

Soňa Burlasová. 1980. *Ej, prišli sme prišli na pole družstevné. Ľudová piesňová tvorba s tematikou jednotných roľníckych družstiev.*

Adam Pranda (ed.). 1986. *Spôsob života družstevnej dediny: z etnografických výskumov obce Sebechleby.*

„Súčasnosť“ po roku 1989

Orientácia na výskumy súčasnej spoločnosti s cieľom získať čo najviac komplexných antropologických poznatkov o človeku prostredníctvom výskumu jeho kultúrnych a sociálnych aktivít. The focus on research of contemporary society with the aim to collect broad and complex anthropological data on humans through researching their cultural and social activities. Milan Leščák, 1991

Monografické publikácie (výber)

Dušan Ratica (ed.). 1991. *Kontinuita a konflikt hodnôt každodennej kultúry. Výsledky výskumov v roku 1991.*

Dušan Ratica (ed.). 1992. *Zmeny v hodnotových systémoch v kontexte každodennej kultúry. Výsledky výskumov v roku 1992.*

Hana Hlôšková a Milan Leščák (eds.). 1998. *Žena z pohľadu etnológie.*

Zuzana Beňušková. 2004. *Religiózita a medzikonfesionálne vzťahy v lokálnom spoločenstve.*

Olga Danglová a kolektív. 2005. *Vidiek v procese transformácie. Výsledky etnografického výskumu jedného západoslovenského regiónu.*

Olga Danglová. 2006. *Slovenský vidiek. Bariéry a perspektívy rozvoja.*

Olga Danglová a Juraj Zajonc (eds.). 2007. *Mestá a dediny pod Malými Karpatmi. Etnologické štúdie.*

Katarína Nováková. 2009. *Vinohradníctvo a vinohradníci v procesoch transformácií.*

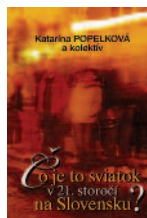
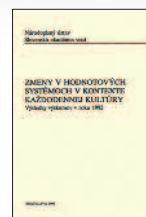
Tatiana Bužeková. 2009. *Nepriateľ zvnútra.*

Zuzana Profantová a kolektív. 2009. *Hodnota zmeny – zmena hodnoty. Demarkačný rok 1989.*

Alexandra Bitušíková a Daniel Luther (eds.). 2009. *Kultúrna a sociálna diverzita na Slovensku II. Cudzinci medzi nami.*

Katarína Popelková a kolektív. 2014. *Čo je to sviatok v 21. storočí na Slovensku?*

Miroslava Hlinčíková a Martina Sekulová. 2015. *Integrácia ľudí s medzinárodnou ochranou na Slovensku. Hľadanie východísk.*

SPOLOČENSTVO MESTA

Cieľom urbánno-etnologického výskumu je vystihnúť a popísať to, čo charakterizuje život a kultúrne prejavy ľudí v meste (oproti vidieku), podať obraz odlišnej spoločenskej štruktúry, aktivít obyvateľov, ich životného štýlu, súžitia týchto vnútorné diferencovaných sociálnych celkov a pod. Teda pozornosť sústrediť na odlišný tematický okruh, než akému sa venovala etnografia mestských a vidieckych spoločenstiev.

Daniel Luther, 1995

Monografické publikácie (výber)

Peter Salner a kolektív. 1991. *Taká bola Bratislava*. Autori: Viera Feglová, Daniel Luther, Elena Mannová, Viera Obuchová, Peter Salner.

Soňa Kovačevičová. 1992. *Liptovský Mikuláš. Mesto spolkov a kultúry 1830 – 1945*. Monika Vrzgulová. 1997. *Známi neznámi Trenčania. Živnostníci v meste 1918 – 1948*.

Peter Salner. 1998. *Premeny Bratislavy 1939 – 1993. Etnologické aspekty sociálnych procesov v mestskom prostredí*.

Peter Salner a Zuzana Beňušková (eds.). 1999. *Diferenciácia mestského spoločenstva v každodennom živote*.

Peter Salner a Daniel Luther (eds.). 2001. *Etnicita a mesto. Etnicita ako faktor polarizácie mestského spoločenstva v 20. storočí*.

Daniel Luther a Peter Salner (eds.). 2004. *Menšiny v meste. Premeny etnických a náboženských identít v 20. storočí*.

Gabriela Kiliánová. *Identita a pamäť. Devín / Theben / Dévény ako pamätné miesto*. 2005. *Identität und Gedächtnis in der Slowakei. Die Burg Devín als Erinnerungsort*. 2011.

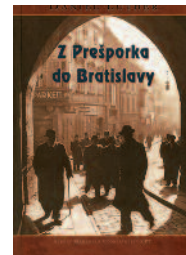
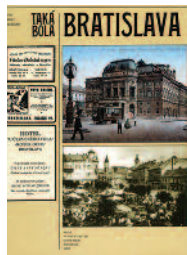
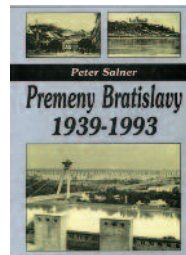
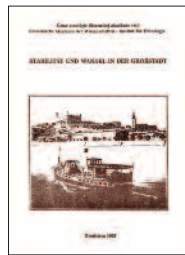
Peter Salner. 2007. *Mozaika židovskej Bratislavy*.

Daniel Luther. 2009. *Z Prešporka do Bratislavy*.

Blanka Soukupová, Daniel Luther a Peter Salner (eds.). 2014. *Mýtus – „realita“ – identita. Socialistické metropole v zápasech o novou prítomnosť a víziu šťastnej budúcnosti*.

Alexandra Bitušíková a Daniel Luther (eds.). *Kultúrna a sociálna diverzita na Slovensku III. Globálne a lokálne v súčasnom meste*. 2010.

Kultúrna a sociálna diverzita na Slovensku V. Občania a priestory mesta. 2015.

MY ↔ ONI

Výskumy súčasnej spoločnosti zamerané na kolektívne identity, pamäť a problematiku menšín

Monografie (výber)

Vladimír Krivý a Oľga Danglová. 2006. *Svet mnohých „MY a ONI“*. Kolektívne identity na súčasnom Slovensku. Centrum excelentnosti SAV.
Gabriela Kiliánová, Eva Kowalská a Eva Krekovičová (eds.). 2009. *My a tí druhí v modernej spoločnosti. Konštrukcie a transformácie kolektívnych identít*. Centrum excelentnosti SAV.

Publikácie z výskumov etnickej identity

Gabriela Kiliánová (ed.). 1998. *Identita etnických spoločenstiev. Výsledky etnologickej výskumov*.
Gabriela Kiliánová and Eva Riečanská (eds.). 2000. *Identity of Ethnic Groups and Communities. The Results of Slovak Ethnological Research*.
Michaela Ferencová a Juraj Marušiak (eds.). 2005. *Teoretické prístupy k identitám a ich praktické aplikácie*.

Publikácie o Rómoch

Arne B. Mann (ed.). 1992. *Neznámi Rómovia. Zo života a kultúry Cigánov-Rómov na Slovensku*.
Arne B. Mann. 2000. *Rómsky dejepis*.
Milan Kováč a Arne Mann (eds.). 2003. *Boh všetko vidí. Duchovný svet Rómov na Slovensku*.
Tatiana Podolinská a Tomáš Hrustič. 2010. *Boh medzi bariérami. Sociálna inkluzia Rómov náboženskou cestou*.
Tatiana Podolinská a Tomáš Hrustič. 2011. *Religionas a path to change? The Possibilities of Social Inclusion of the Roma in Slovakia*.
Tatiana Podolinska a Tomáš Hrustič (eds.). 2015. *Čierno-biele svety. Rómovia v majoritnej spoločnosti na Slovensku*.

Publikácie o židovskej komunite a identite

Peter Salner. 2000. *Židia na Slovensku medzi tradíciou a asimiláciou*.
Peter Salner. 2002. *(Môj) židovský humor. Židovský vtip a identita*.
Peter Salner a Martin Kvasnica. 2002. *Chatam Sofer memoriál*.
Peter Salner. 2005. *Cesty k identite*.
Peter Salner (ed.). 2006. *Židovská komunita po roku 1945*.
Peter Salner. 2014. *Požehnaný spravodlivý sudca. Súčasná formy židovského pohrebu*.

Publikácie o holokauste

Peter Salner. 1997. *Prežili holokaust*.
Monika Vrzgulová (ed.). 2002. *Videli sme holokaust*.
Zuza Kumanová a Arne B. Mann (eds.). 2007. *Nepriznaný holokaust. Rómovia v rokoch 1939 – 1945*.
Monika Vrzgulová a Peter Salner (eds.). 2010. *Reflexie holokaustu*.
Peter Salner. 2013. *The Jewish Identity in Slovakia after the Shoah*.
Zuza Kumanová a Arne B. Mann. 2014. *Ma bisteren! Pripomínanie rómskeho holokaustu*.

Publikácie o etnických vzťahoch a iných menšinách

Michal Kaľavský (ed.). 1993. *Južný Zemplín. Štúdie o etnokultúrnom vývoji národnostne zmiešanej oblasti*.
Eva Krekovičová a Vladimír Penčev (eds.). 2005. *Bulhari na Slovensku. Etnokultúrne charakteristiky a súvislosti*.
Rastislava Stoličná, Agnieszka Pieńczak a Zygmunt Kłodnicki (eds.). 2009. *Polska – Słowacja. Pogranicze kulturowe i etniczne*.

